

MESELLER Üzerine Bir İnceleme

- Kral Süleyman'ın özdeyişlerinin mesajı -

33-) İş ve Çalışma – Kelam Çalışması / Vaaz

Bu dünyada yaşarken aynı zamanda çalışmak durumundayız; yaşamak için işler yapmak zorundayız; ve yemek için emek harcamamız gerekmektedir. Bu durumda çalışmak veya tembellik yapmak konusu karşımıza çıkıyor.

28:19 ayeti “*bol yiyeceğin çalışmakla mümkün olduğunu ve avarelik peşinde olanların payına yoksulluk düştüğünü*” söylerken 12:11 ayeti “*çalışıp ekmek kazanmak varken, boş şeylerle vakit öldürenlerin –tembelliliğin- sağduyudan yoksunluk*” olduğunu söyler.

İnsanoğlu bu yeryüzünde pek çok şey gibi çalışmak için de sorumludur. Ancak Hristiyanlar çalışmayı sadece bir sorumluluk değil, aynı zamanda bir çağrı ve bir tanıklık olarak kabul ederler.

Efesliler 2: ¹⁰Çünkü bizler O'nun yapıtıyız. **Mesih İsa bağlılığında iyi işler için yaratılmış bulunuyoruz.** Tanrı günlerimizi bunlarla geçirmemizi amaçlayarak onları önceden hazırladı.

Bu ayetin ne dediğine dikkat edin: Tanrı iyi işlerin yolunda yürümemiz için bizi yarattı; Tanrı bizi iyi işlerin yolunda yürümemiz için Mesih'te yarattı; Tanrı önceden hazırladığı iyi işlerle günlerimizi geçirmemizi amaçlayarak bizi Mesih'te yarattı; çünkü Tanrı bizi imanin yolunda yürümemiz için yarattı...

Öyleyse bu yaşamın en belirgin iyi işi, Mesih'teki bu çağrımıza uygun yaşamak olarak kendini belli ediyor (Efesliler 4:1-2). Çağrımıza bakarken aslında Tanrı'nın yaptığı iyi işe bakıyoruz (Efesliler 5:1-2).

Yuhanna 6: ²⁷Gelip geçici yiyecek için değil, sonsuz yaşam boyunca kalıcı yiyecek için çalışın. Bunu size İnsanoğlu verecektir. Baba Tanrı O'na mührünü basmıştır.”

²⁸Onlar İsa'ya sordu: “Tanrı'ca onaylanan işleri yerine getirmek için ne yapmamız gerekir?”

²⁹İsa, “Tanrı'nın işi O'nun gönderdiği kişiye iman etmenizdir” diye yanıtladı onları.

Böylece en önemli işin, insanın en iyi işinin iman olduğunu okuyoruz. Böylece diğer işlerimizin kalitesini belirleyen şey iman oluyor. İşlerimiz yani ne yaptığımızı ve ne yapmadığımızı belirleyen şey iman oluyor. Çünkü iman olmadan yapılan işler Tanrı'yı hoşnut etmez (İbraniler 11:6).

Böylece bizler gündelik ekmeğimizi sağlamak üzere, görünürde ailemiz ya da kendimiz için çalışıyorsak da; ya da bir komşunun [*veya bir insanın*] iyiliği için bir

konuda emek ve zaman harcarken, öncesinde ilk iyi işimiz olan iman sayesinde, yaptığımız şeyi Rab için yapar gibi çalışmamız gerekiyor (Efesliler 6:6-8):

Koloseliler 3: ²²Uşaklar, her konuda dünyasal efendilerinizin buyruğuna uyun. Bunu insanların gözüne hoş görünmek için yapmayın; tersine, gönül hoşluğuyla ve Rab'be saygı göstererek yapın.

²³Yaptığımız iş her ne olursa olsun, tüm yürekle, insanlar için değil Rab için iş yapar gibi çalışın.

²⁴Mirasınıza düşen ödülü Rab'ten alacağınızı bilirsiniz. Çünkü hizmet ettiğiniz efendi Rab Mesih'tir.

Öyleyse bu yaşamda Kelam'ın ahlaki ve ruhani değerlerine bağlı bir şekilde yaşamak; aynı zamanda Tanrısal bilgeliğe dayanarak, iyi meyve vererek yaşamaktır. Böylece bilgece yaşamakla, iyilik ve doğrulukta ürün vermek, pratikte el ele giden bir şey olması gerekiyor:

Efesliler 5: ⁸Çünkü bir vakitler siz karanlığın ta kendisiydiniz. Ama şimdi Rab bağlılığında ışıksınız. Işığın çocukları gibi yaşayın.

⁹Çünkü ışığın ürünü her iyilikte, doğrulukta, gerçekte belirir.

¹⁵Bu nedenle, günlerinizi nasıl geçirdiğinize tüm inceliğiyle dikkat edin. Bilge olmayan kişiler gibi değil, bilgiler gibi davranın.

Böylece Meseller Kitabı'ndaki çalışkan ve tembel ayırımına yeniden dönersek, dünyayı dünyasal hayat ve ruhani hayat diye ikiye bölmeksizin, bilgece nasıl çalışırız?

I.Selanikliler 2: ⁹Kardeşlerim, hiç kuşkusuz, emeğimizi ve çabamızı anımsarsınız. Hiçbirinize yük olmamak amacıyla gece gündüz geçimimiz için çalışarak size Tanrı'nın Sevinç Getirici Haberi'ni yaydık.

II.Selanikliler 3: ⁷Çünkü bize benzemeniz gerektiğini biliyorsunuz. Sizlerle birlikteyken düzensiz biçimde davranmadık, ⁸ne de hiç kimseden hazır ekmek yedik. Tam tersine, aranızdan hiçbirine yük olmamak için emek ve çaba harcayarak gece gündüz çalıştık. ⁹Gereksinimimizin karşılanmasına hakkımız olmadığından değil. Hayır, size örnek olalım diye yaptık bunu. Öyle ki, bize benzeyesiniz. ¹⁰Birlikteyken de size aynı şeyi vurgulamıştık: Çalışmak istemeyen yemek de yemesin.

Görüldüğü üzere elçi burada çok açık bir şekilde sorumluluğunu cevaplamış olmaktadır. Bu ayette Mesih'te etkin olan imanın nasıl çalıştığını görüyoruz. Elçi gündelik ekmeği için çalışırken diğer yandan da kazancını Tanrı'nın görkemine adanmış bir şekilde yaşıyor; böylece elçi hem kendi gündelik ekmeği için hem de Tanrı'nın işi için çalışıyor. Böylece elçi bize bir başka ayeti hatırlatmış oluyor:

Efesliler 6: ⁶İnsanların gözüne girmek için değil, Tanrı isteğini yürekten yerine getiren Mesih uşakları gibi yapın bunu.

⁷İnsanlara hizmet eder gibi değil, iyi niyetle Rab'be uşaklık eder gibi davranın.

⁸Bilirsiniz ki ister köle, ister özgür olsun, herkes yaptığı yararlı işe yaraşan karşılığı Rab'den alacaktır.

Her şekilde Rab'be hizmet için çalışmak, insandan değil Rab'den alacağımız ödüle göre çalışmak (Koloseliler 3:23-24), Tanrı'nın bizi yarattığı iyi amacı olan imanın yolunda yürümektir (Efesliler 2:10).

Böylece iş ya da çalışmak konusuna bakarken iman konusunu göz önünde bulundurmalıyız. Bu durumda Meseller Kitabı'nda iş ve çalışma konusuna **“iman ile çalışmak”** açısından bakarız. Ve tembellik de *“imandan uzak işler olması sebebi ile Tanrı'nın beğenisine adanmamış işler”* olarak karşımıza çıkar.

Diğer yandan imanla çalışmanın zıddı olan tembellik Meseller'de nasıl tarif ediliyor, bakın: tembelin çalışmamak için sürekli bahanesi olduğunu görüyoruz (26:13; 22:13); bu bahaneler aynı zamanda yalancılık anlamına da gelmektedir. Diğer taraftan tembelin mazereti onun aptallığını ortaya koymaktadır. Çünkü işten kaçmak için ahmakça bir gerekçe buluyor *–kendi aklınca*. Bir şeyler yapıyor gözükse de aslında bir ilerleme içinde değildir ve yerinde duruyordur. Onun durumu kapının menteşe ile sabitlenmesine benzetiliyor (26:14). Yani tembel kişi de kapının menteşe ile duvara sabitlenmesi gibi yatağına öylece bağlanmış olarak kısıtlı hareket eden, üretemeyen, başladığı işi bitiremeyen (26:15), zaman öldüren, böylece yetki ve sorumluluk almak istemeyen biri olarak anlatılmaktadır.

Diğer yandan tembel kişi kendisini bilge zannetmektedir (26:16).¹ Neden öyle? Çünkü tembel karakterinde RAB'den korkmak yoktur (3:7). Bu yüzden de tembel kişi kendi ihtiyacını ve eksikliğini göremeyecek kadar gururlu biri olarak karşımıza çıkıyor. Kendini bilge zannediyor ama gerçek öyle değil.

Diğer yandan tembellik yoksullukla, açlıkla ilişkili olarak anlatılırken (6:9-11, 20:4; 24:30-34); çalışkanlık ise varlık ve doygunlukla ilişkili olarak özendirilir (20:13).

Diğer yandan tembellik kendini kısa yoldan para kazanma işleri ile belli eder. Böyleleri çalışıp emek vermeyi istemezler. Ancak kısa yoldan kazanmaya çalışmaları gerçekte çok daha zahmetli ve sıkıntılı bir iştir (1:10-19). Onların boş emekleri (16:27-30) fahişe kadının yolu gibi olup (2:18-19; 7:26-27) sadece ölüme götürmektedir (1:18; 11:19), yalan ve hile ile edinilen servet gibi (21:6; 11:1, 5; 20:17)...

Böylece tembellik temiz eller ile çalışmayı sevmeyi için sonu felaket olacaktır (21:25; 11:16-19). Böylece kötülerin işleri rast gitmezken; gayretle, emek vererek, şerefle çalışanlara gerçek servet vardır (12:27). Böylece tembellik de kendi açgözlülüğünün cezasını alacaktır (21:25-26).

Tanrı bizi kendi suretinde yarattı –yani Tanrı bir iş yaptı; ve Tanrı yaratılış ile başlattığı işini devam ettiriyor; demek ki, bizim de bir iş yapmamız gerekiyor (Yuhanna 5:17). Böylece biliyoruz ki, bizler tembellik için değil, çalışkanlık ve iyi iş

¹ Burada da olan şey aynı zamanda putperestlik tehlikesidir. Çünkü kişi kendi aklına güvenirse gerçeği aramak yerine kendi zannetiği şeyi gerçeğin yerine koyar.

için yaratıldık; öyle ki, herşey Tanrı'nın övülmesi ve yüceliğine hizmet etsin; ve aynı zamanda işlerimiz insanın iyiliği için olsun:

Tekvin 1:27 Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. Böylece insan Tanrı suretinde yaratılmış oldu. İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı.

28 Onları kutsadı ve, "Verimli olun, çoğalın" dedi, "Yeryüzünü doldurun ve denetimimize alın; denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, yeryüzünde yaşayan bütün canlılara egemen olun.

Tekvin 2:15 RAB Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu.

Böylece iman edenler (1:7; 2:5) dürüst olarak çalışıp, dünyanın her yerinde Tanrı'nın Krallığını temsil etmekle görevlidirler. İnsanlar, Adem'e verilen bu görev uyarınca Tanrı'ya olan imanları ile her nereye giderlerse "*Tanrı'nın suretinde yaratılmış*" birine yakışır bir şekilde çalışmalarını gerekiyor. Aynı zamanda Mesih imanından kaynaklanan iyi işlerimiz dua ve tanıklık ile de taçlanmalıdır.

Tanrı bir kral olarak bütün yaratılışa hükmediyor ve yönetiyor. Tanrı, suretinde yarattığı insana da krallığı altındaki işler için kahyalık görevi veriyor. Böylece yaptığımız iş her ne iş olursa olsun, imanla yapılırsa, Tanrı'nın görkemi ve insanın iyiliği için yapılacağından, her iş önemlidir.

Çalışırken amacınız nedir? Çalışırken amacımız ne olmalıdır? Çalışırken Tanrı'ya hizmet etmek amacıyla çalışmalıyız. Bu dünyadaki geçici yaşamımız "*Tanrı'ya yüceltmek ve O'ndan zevk almak*" temeli üzerinde devam etmelidir. Böylece Tanrı bize kalıcı ve çok özel bir iş verdiği için şükretmeliyiz. Çünkü RAB kendi yaratılışını bize emanet etti; bizi kahyaları olarak ellerinin işi üzerinde yetkili kıldı (Mezmun 8:4-6).

Böylece işçi ya da patron, memur ya da amir olsak bile, işlerimizi RAB için yapar gibi, RAB'be hizmet eder gibi gayretle ve hoşnutlukla yapmalıyız (Efesliler 6:6-8). Çünkü bu bir berekettir. Tanrı çalışmamızı istediğine göre bu bizim için iyidir ve bizim için gereklidir. Böylece çalışan insan iman ile kazandığı gibi, iman ile harcayıp, iman ile biriktirecektir. Yani kazancını bencilce sadece kendisi için değil, kazancını Tanrı'nın yüceliği ve görkemi için de kullanarak; kiliseyi ve görevlilerini, yüce görevi, merhamet işlerini destekleyerek bereket olacaktır. İmanın korunması ve güçlenmesi için gereken işlerin maddi kısmında cömert olarakta yaşayacak; böylece Tanrı'nın krallığına yatırım yapmış ya da Tanrı'nın krallığı için biriktirmiş olacaktır:

Matta 6: ¹⁹"Yeryüzünde kendinize gömüler biriktirmeyin. Burada güve ve pas yok eder; hırsızlar da delip çalar.

²⁰Bunun yerine gökte gömüler biriktirin kendinize. Orada ne güve yok edebilir, ne de pas. Hırsızlar da delip çalamaz.

²¹Çünkü gömün neredeyse yüreğin de orada olacaktır."

Genel olarak dünyada bazı insanların işlerden şikayet etmek ve işlerden kaçmaya çalışmak gibi bir eğilimi vardır. Diğer yandan bazı insanlar da işkolik olarak çalışırlar. Sadece işe, kazanca, yatırıma odaklanarak yaşarlar. Aslında böyleleri için iş bir anlamda bir put ya da bir din olmuştur. Çünkü bütün çalışma amaçları en yüksek ve rahat bir emeklilik olabilir veya daha fazla kişi üzerinde yetki sahibi olmak olabilir; bütün çalışma amaçları başkalarından daha fazla servet sahibi olmayı istemek olabilir veya bütün her yerde tanınmak, ün ve prestij sahibi olmak olabilir; bütün bunlar kişinin yaşam amacı ve hedefi olunca insan bu amacı kendisine bir put yapmış, yani amacını tapındığı bir Tanrı yapmış olur. Bu amaçların kendisi kişinin gururunu beslediği gibi; çalışmayı bir takıntı halinde kişinin benliğinde daha da güçlü hale getirecektir.

Ancak yaratılışımızın tek amacı diğer bütün sorumluluklarımızı bir kenara bırakarak sadece köle gibi çalışmak değildir. Çünkü iş ve çalışma bize bir lanet olarak verilmemiştir. Bu durumda tembellik de işin kölesi olmak da yanlıştır –*her iki yanlıştan da kaçınmalıyız*. Bu iki yanlıştan özünde bencillik vardır. Tembel sadece kendi rahatına odaklanmıştır. İşkolik ise sadece işin hedeflerine odaklanmıştır. Tembel fakirlik tadacaktır, işkolik belki fakirlik tatmasa da, diğer sosyal sorumluluklarından kaçacaktır.

Örneğin tembel kişi bir aile sahibi olmanın sorumluluklarını taşıyamaz. Diğer yandan da işkolik kişi de işlerden vakti olmadığı için bu sorumluluklarla ilgilenemez. Birinde sorumluluk almak ve yakınlarımızla çalışma, dinlenme, eğlenme, ortak yaşamda roller üstlenme, sosyal yaşamın gerekli kıldığı diyalog ve paylaşımdan kaçınmak varken; bir diğerinde bütün bunları görmezlikten gelmek ya da işler için bütün bunları ihmal etmek durumu söz konusudur. Gerek tembel gerekse işkolik olsun, her iki insan tipi de ailesine, akrabalarına ve genelinde insanlık ailesine karşı olan sorumluluklardan kendilerini çekmişlerdir.

Böylece iman edenler (3:7; 8:13) olarak işimiz Tanrısal bir çağrıya dayalıdır. Bu çağrı antlaşmasal bir ilişkiden doğar. Çağrımız hayatın her alanını kapsamaktadır; dünyayı fiziksel hayatımız ve ruhani hayatımız diye ikiye bölmeden yaşamamız gerekir:

I.Korintliler 10: ³¹Ne yerseniz yiyin ne içerseniz için ne yaparsanız yapın; tümünü Tanrı'nın yüceliği için yapın.

Ve yaşarken işimiz hayatımızın en büyük amacı olsun diye değil; ya da işimiz hayatın en küçük parçası olsun diye yaşamıyoruz. Antlaşmasal bir çağrımız var; bu çağrı çalışmayı ve dinlenmeyi kapsamaktadır (Tekvin 2:2-3, Çıkış 20:8-11).²

Böylece Meseller'de bir taraftan tembellikten kaçınmak ve iman ile çalışmak teşvik edilirken; '*zenginliğin RAB'bin bereketi*' olarak gösterilmesi çalışan kişiye bir güven vermektedir (8:21; 10:22; 15:16). Çalışan kişi kaygı duymadan çalışmalı, kazancına şükrederek çalışmalı; zenginlik tutkusundan kaçınarak Tanrı'nın verdiklerinin kendisi

² Westminster İnanç Açıklaması XXI/8, Westminster Kısa İlmihal 58, 60, 62.

için iyi olduğuna güvenerek çalışmalıdır. Çünkü vadin çocuğu olan İshak, RAB onu kutsadığı için ektiği ürünün yüz katını biçmişti (Tekvin 26:12):

Tesniye 8:18 Ancak bu serveti toplama yeteneğini size verenin Tanrınız RAB olduğunu anımsayın. Atalarınıza ant içerek yaptığı antlaşmayı yerine getirmek amacıyla bugün de bunu yapıyor.

6:6-11 ayetlerinde karınca iyi bir örnek (6:6-9) ve tembel kötü bir örnek olarak gösterilmektedir (6:9-11). Karıncanın tersine tembel adam her zaman çalışmıyor, daha fazla uyuyor.

Diğer yandan tembel kişinin öğrenmek için karınca gitmesi oldukça düşündürücüdür (6:6). Çünkü insan yaratılışın en ayrıcalıklı varlığı iken (Tekvin 1:26) günah, düşüş ve lanet onun orijinal yaratılışını bozmuştur. Böylece insanı burada karıncadan bile öğrenebilmek durumuna düşmüş görüyoruz.

Böylece Tanrı'dan öğrenemeyen insan (Eyüp 35:11) ya bir böcekten daha zavallı duruma düşecek ya da böcekten biraz öğrenmek durumunda kalacaktır.³ Karınca bir kralı olmadığı halde (6:7) takım halinde çalışıyor. Çünkü Tanrı karıncayı böyle yarattı. İnsan da benzer şekilde çalışmak için yaratıldı (Tekvin 1:28; 2:15). Bu durumda karıncanın aksine, tembel insan çağrısına ve insan olma doğasına aykırı yaşamaktadır.

Böylece iman edenler (9:10; 10:27) yaptıkları her işi RAB'be saygı göstererek ve O'nun için yapmalıdır (Koloseliler 3:22-23). Bu durumda Meseller bize karıncayı bile örnek göstererek, her işte RAB için çalışmayı; bunu aklımızda tutarak yaşamayı teşvik eder. Eğer iş hayatımızın her anında aklımızda bu çağrımız olursa sevinçli, gayretli ve şükrederek çalışanlardan olacağız.

Böylece karınca örneği bizlere doğru olan şeyleri yapmak konusunda teşvik ediyor. Diğer yandan 6:9-11 ayetlerine bakınca yanlış şeylerden kaçmak konusunda da bir teşvik almaktayız. Böylece bu bölüm ve 26:14-16 ayetlerine baktığımızda tembelliğin sonucu bellidir. Tembel kişi sorumluluktan kaçıyor, gayret etmek ve emek vermek istemiyor. Bu yüzden de sonuç yoksulluk olacaktır (19:15; 20:4, 13).

Süleyman Mezmur'da şöyle diyor:

127:1 Evi RAB yapmazsa,
Yapıcılar boşuna didinir.
Kenti RAB korumazsa,
Bekçi boşuna bekler.
2 Boşuna erken kalkıp
Geç yatıyorsunuz.
Ey zahmetle kazanılan ekmeği yiyenler,
RAB sevdiklerinin rahat uyumasını sağlar.

³ Diğer yandan “karıncaya bakma” örneği gözlerimizi “doğal vahiy” konusuna çevirmektedir (Mezmur 19:1-6).

Böylece dördünce emirde dediği üzere hem çalışma hem de kutsal dinleme hayatımıza yer almalı. Böylece Tanrı'ya güvenerek yaşamayı ve Tanrı'ya güvenerek çalışmayı hayatımıza dengeli bir şekilde yerleştirmeliyiz.

Kutsal Kitap merkezli bir iman (13:13; 14:2, 14:26-27) eğer yoksa, bu durumda Tanrısal bilgelik de olmayacağından para ve maddiyatın kişiler için bir put olması kaçınılmazdır. Bu durumda açgözlülüğün Kutsal Kitap'ta putperestlikle bir tutulduğuna dikkat edin:

Koloseliler 3: ⁵Bu nedenle, bedeninizin salt yersel varlığa ilişkin eğilimlerini öldürün: Rasgele cinsel ilişkiyi, iğrençliği, düşük isteği, uygunsuz tutkuyu ve yalancı tanrılara tapıcılıkla eşdeğer olan açgözlülüğü.

Tanrı bizi kendi suretinde yarattığı gibi, Tanrı bize Tanrısal bir yaşam vermek istedi.⁴ Bu yüzden tembellikten de, çok kazanma hırsından da, açgözlülüğünden de, savurganlıktan ya da cimrilikten de kaçınarak dengeli bir şekilde çalışmalıyız, Tanrı'dan ve bize bağışlanmış yaşamdan zevk alarak çalışmalıyız:

Vaiz 2:24 İnsan için yemekten, içmekten ve yaptığı işten zevk almaktan daha iyi bir şey yoktur. Gördüm ki, bu da Tanrı'dandır.

Tanrı dünyayı yaratırken bundan hoşnutluk duymuştur (Tekvin 1:31 –her şey çok iyi). Ve Tanrı insanı kurtarma işini kıvanç duyarak yapmıştır (Efesliler 1:5). Benzer şekilde Mesih'in kahinliğinin sürekli olmasına bakmak (İbraniler 6:20; 7:16-17, 21-25), bizleri doğru bir şekilde çalışmak ve Tanrı'da doğru bir şekilde dinlenerek yaşamak için motive etmelidir (İbraniler 12:2-3, Romalılar 8:34).

Bizler de işimizi yaparken, kutsal Tanrı'nın kutsal korkusuna sahip kimseler olarak dürüstlikle, adaletle, sevinçle ve gayretle çalıştığımızda, insanlık ailesi iman ile çalışan ile çalışmayan arasındaki farkı daha güçlü bir şekilde görecektir. Böylece Tanrı'nın Mesih aracılığı ile bizde çalışmasına (1:6) verdiğimiz şükran dolu bir cevap, Tanrı'nın yüreğine uygun çalışmak olacaktır.

⁴ Tekvin 2:2 Tanrı yapmakta olduğu işi yedinci gün **bitirdi**. O gün işi bırakıp **dinlendi**. Çıkış 20:9 Altı gün çalışacak, bütün işlerini yapacaksın.

10 Ama yedinci gün bana, Tanrı'nın RAB'be Şabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların, aranızdaki yabancı hiçbir iş yapmayacaksınız.

11 Çünkü ben, RAB yeri göğü, denizi ve bütün canlıları altı günde yarattım, yedinci gün dinlendim. Bu yüzden Şabat Günü'nü kutsadım ve kutsal kıldım (Çıkış 23:12; 34:21)